

NORGES HØYESTERETT

Den 7. oktober 2009 avsa Høyesterett dom i

HR-2009-01915-A, (sak nr. 2009/1163), straffesak, anke over dom,

A (advokat Erik Keiserud)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (førstestatsadvokat Lasse Qvigstad)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Stabel:** Saken gjelder tap av førerett for motorvogn etter forskrift 19. september 2003 nr. 1164 om prikkbelastning (prikkforskriften) § 4. Spørsmålet er hvilke forhold som kan tilsi nedsettelse av tapstiden etter forskriften § 6 annet ledd, særlig om også forskriften om tap av retten til å føre motorvogn mv. (tapsforskriften) § 1-4 kommer til anvendelse.
- (2) Poltimesteren i Oslo utferdiget 19. mars 2008 forelegg mot A for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd jf. § 5 første ledd jf. annet ledd jf. skiltforskriften § 8. Grunnlaget var at han torsdag 4. oktober 2007 kl. 21.02 på ----- ved X i Y hadde kjørt personbil med en hastighet av 91 km/t, til tross for at høyeste tillatte hastighet på stedet var skiltet med 70 km/t.
- (3) Forelegget ila, etter anvendelse av straffeloven § 59 annet ledd, en bot på 4 900 kroner, subsidiært 10 dagers fengsel. Det ble opplyst at hvis forelegget ikke ble vedtatt og saken ble bragt inn for retten, måtte det påregnes en påstand om høyere straff, i dette tilfellet 6 000 kroner. Videre het det:

”Ved å vedta dette forelegget samtykker De også i å tape retten til å kjøre førerkortpliktig motorvogn, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 1 for 6 måneder regnet fra da førerkortet ble beslaglagt eller er levert til politiet.”

- (4) Forelegget ble ikke vedtatt, og saken ble bragt inn for Nordre Vestfold tingrett som tilståelsessak. A erkjente å ha kjørt som beskrevet i forelegget, og at fartsmålingen var riktig. Han samtykket imidlertid ikke i tap av førerett. Tingretten avsa dom 28. november 2008. A ble dømt til en bot på 6 000 kroner, subsidiært fengsel i 12 dager. Han ble frifunnet for kravet om tap av førerett.
- (5) Påtalemyndigheten anket spørsmålet om førerett til Agder lagmannsrett, som 17. mars 2009 avsa dom med slik domsslutning:

”I tingrettens dom gjøres den endring at A, født 12. oktober 1967, fradømmes retten til å føre førerkortpliktig motorvogn i 6 – seks – måneder regnet fra innlevering av førerkortet.”

- (6) A har anket tapet av førerett til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen og lovanvendelsen. Saksbehandlingsfeilen han påberoper, er at forelegget feilaktig viste til vegtrafikkloven § 33 nr. 1, mens riktig hjemmel ved anvendelse av prikkforskriften er nr. 2. Han gjør ellers gjeldende at lagmannsretten korrekt har lagt til grunn at også tapsforskriften § 1-4 annet ledd får anvendelse, men at den konkrete vurderingen er feil. Særlig skulle det vært lagt vekt på den lange tid som er gått siden forholdet fant sted og frem til pådømmelse.
- (7) *Jeg er kommet til at anken ikke fører frem.*
- (8) Prikkforskriften er gitt med hjemmel i vegtrafikkloven § 33 nr. 2, mens tapsforskriften er gitt med hjemmel i vegtrafikkloven § 33 nr. 1. Grunnlaget for prikkbelastning er etter forskriften § 2 en rekke oppregnede forhold avgjort ved rettskraftig dom, vedtatt forelegg eller vedtatt forenklet forelegg. Det dreier seg om ulike fartsovertredelser angitt etter overskridelsens størrelse, skilt- og trafikklysovertredelser, ulike typer ulovlig forbikjøring og ulike overtredelser av vikepliktsreglene. Samlet sett kan det sies at bestemmelsen omfatter mindre alvorlige overtredelser, som ikke har ført til sammenstøt eller ulykker.
- (9) Etter § 3 skal overtredelsen registreres i et sentralt register. Hver overtredelse skal registreres med to prikker, med unntak av mindre fartsovertredelser som skal registreres med én prikk. Etter tredje ledd skal den som blir registrert med minst seks prikker, varsles skriftlig om prikkbelastningen og om mulige konsekvenser av ytterligere prikkbelastninger.
- (10) Konsekvensene er omtalt i § 4. Den som registreres med åtte prikker eller mer i løpet av tre år, skal tape føreretten for seks måneder. Gir overtredelsen i seg selv grunnlag for tap av førerett etter vegtrafikkloven § 33 nr. 1, skal tidligere registreringer etter forskriften § 3 regnes med i grunnlaget for rettighetstapets lengde.
- (11) Prikkforskriften § 6 omtaler avgjørelser om tap av førerett etter § 4. Tap av førerett skal fastsettes av domstol eller ved vedtakelse av forelegg i forbindelse med straffesaken som er grunnlag for den siste og avgjørende prikkbelastningen. Om adgangen til å nedsette rettighetstapet heter det i annet ledd:

”Rettighetstapets lengde kan settes under seks måneder dersom tap av førerett ellers vil virke urimelig hardt og det foreligger særdeles formildende omstendigheter ved det forhold som ga grunnlag for siste ilagte prikk.”

- (12) Jeg ser først på spørsmålet om bestemmelsen er uttømmende for hvilke hensyn som kan vektlegges.
- (13) Etter tapsforskriften § 1-4 annet ledd skal det legges vekt på lengre tids besittelse av førerkortet, dersom rettighetshaveren ikke kan bebreides for at førerkortet ikke har vært beslaglagt. Etter mitt syn får imidlertid denne bestemmelsen ikke anvendelse ved avgjørelser etter prikkforskriften. Jeg viser for det første til at de to forskriftene er forankret i ulike lovbestemmelser med forskjellige rammer. Forskriftene har dernest noe forskjellig formål.
- (14) Vegtrafikkloven § 33 nr. 1 gir adgang til tap av førerett for en bestemt tid eller for alltid, når hensynet til trafikksikkerheten eller allmenne hensyn ellers krever det. Bestemmelsen fastsetter selv ulike minstetider for rettighetstapet. I nr. 1 sjette ledd heter det så:
- ”Tapet av førerett kan settes kortere enn minstetiden i eller i medhold av bestemmelsen her, dersom det ellers vil virke urimelig hardt og det foreligger særdeles formildende omstendigheter ved forholdet som ligger til grunn for tapet av førerett. Det samme gjelder når helt spesielle grunner taler for å gå under minstetiden.”**
- (15) Nr. 2, som hjemler prikkforskriften, sier at det, av hensyn til trafikksikkerheten, kan gis regler om at føreretten skal tapes for en bestemt tid når rettighetshaveren har fått nærmere angitte straffbare handlinger registrert et bestemt antall ganger i løpet av en fastsatt tidsperiode. Føreretten kan ikke fratas for alltid, bare for et fastsatt tidsrom. Tapstiden og eventuell adgang til å fravike denne, er overlatt til forskriften selv. Vilåårene i prikkforskriften § 6 annet ledd for å sette tapstiden til under seks måneder tilsvårer vilåårene i vegtrafikkloven § 33 nr. 1 sjette ledd første punktum. Annet punktum om ”andre helt spesielle grunner” er imidlertid ikke med.
- (16) Forskjellen er etter mitt syn ikke tilfeldig. Formålet med ordningen med prikkbelastning er å fremme trafikksikkerheten ved å ramme de gjentatte, om enn ikke så store trafikkkforseelsene. Prikkbelastningene skal minne førerne om at de er ”under oppsyn”, og om at videre overtredelser kan få konsekvenser. Nettopp ved at overtredelser skjer på nytt, etter advarsler, sier noe om førerens trafikkkfarlighet. Når vilåårene først er oppfylt, er tapstiden lik for alle, uten noen individuell vurdering. Om førerkortet har vært beslaglagt eller ikke, kan jeg ikke se har relevans i denne sammenhengen.
- (17) Nedsettelse kan derfor bare skje hvis vilåårene i prikkforskriften § 6 annet ledd er til stede. Vilåårene er kumulative, slik at det både må foreligge særdeles formildende omstendigheter ved den utlående trafikkkforseelsen, og være slik at tapet vil ramme rettighetshaveren urimelig hardt.
- (18) Med dette som bakgrunn vil jeg se på forholdene i As sak. Om fartsoverskridelsen den 4. oktober 2007 forklarte A til tingretten at han den aktuelle kvelden kjørte hjemover etter å ha vært på fotballkamp på ----- stadion. Målingen var riktig, og han kjørte i 91 km/t i 70-sonen. Det var ikke noe spesielt med kjøringen hans, og det lå andre biler både foran og bak og i det andre kjørefeltet samme vei.

- (19) En slik fartsovertredelse skal etter forskriften § 2 nr. 2 jf. § 3 annet ledd registreres med to prikker. Det fremgår av lagmannsrettens dom at A på forhånd var registrert i Autosys med to prikker 26. januar 2005, én prikk 11. mai 2005, to prikker 10. januar 2007 og to prikker 6. juni 2007. Forholdet den 4. oktober 2007 medførte ytterligere to prikker. Han hadde dermed pådratt seg i alt ni prikker over en treårsperiode, og det følger av forskriften § 4 at føreretten skal tapes for seks måneder.
- (20) Jeg kan ikke se at det er særdeles formildende omstendigheter ved denne kjøringen. At A er selger og bruker bil i sitt daglige virke, er åpenbart heller ikke tilstrekkelig til å oppfylle det andre vilkåret for nedsettelse, at tapet av førerett vil ramme urimelig hardt. Dette er heller ikke påberopt for Høyesterett.
- (21) Spørsmålet er om det er forhold ved selve saksbehandlingen som gjør tapet så uforholdsmessig for A at nedsettelse likevel må skje. Det som særlig er påberopt, er lang saksbehandlingstid, herunder at førerkortet ikke på noe tidspunkt har vært beslaglagt, og at forelegget, i tillegg til at det anga feil hjemmel, heller ikke var begrunnet.
- (22) Fartsmålingen ble utført ved ATK (Automatisk trafikkontroll) eller fotoboks. Bildene ble i samsvar med vanlig praksis sendt politiet for identifikasjon av bil og fører. A erkjente i brev til ATK-senteret 24. oktober 2007 at han var fører av den aktuelle bilen. Forelegget ble utstedt 19. mars 2008. A var uenig i inndragningstiden for førerkortet og kontaktet advokat, som etterlyste nærmere begrunnelse i brev 13. mai 2008. Brevet ble besvart 17. september 2008. Først da kom det frem at hjemmelen for førerkorttapet var vegtrafikkloven § 33 nr. 2, og at saken dreide seg om prikkbelastninger. Saken ble deretter bragt inn for tingretten, med den videre saksgang jeg tidligere har gjort rede for.
- (23) Den feilaktige angivelsen av hjemmelsgrunnlaget for førerkorttapet i forelegget, er etter min oppfatning en saksbehandlingsfeil som ikke kan ha hatt betydning for avgjørelsen. Det ville imidlertid vært en fordel om forelegget, i tillegg til korrekt hjemmel, uttrykkelig hadde vist til prikkforskriften, slik at A umiddelbart kunne forstått hva som var bakgrunnen for tapet.
- (24) Når saken nå avgjøres av Høyesterett, er det gått to år siden overtredelsen. Jeg kan likevel ikke se at tiden samlet sett er blitt så lang at et tap av førerkort i seks måneder er uforholdsmessig overfor A. Jeg viser til at analyse av automatisk fartskontroll, som ofte er aktuelt i disse sakene, erfaringsmessig alltid vil ta noen tid. Det er også slik at A, selv om han ikke fikk uttrykkelig varsel i forelegget, må ha vært kjent med grunnlaget for sine tidligere prikkbelastninger.
- (25) Anken blir derfor å forkaste.
- (26) Jeg stemmer for denne

D O M :

Anken forkastes.

- (27) Dommer **Bårdsen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (28) Dommer **Indreberg:** Likeså.
- (29) Dommer **Skoghøy:** Likeså.
- (30) Dommer **Gussgard:** Likeså.

- (31) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: